

patakon folytatta. Atyja korai halálával abba kellett hagynia a tanulást és segédtanító lett Mezőcsáton, majd Szepsiben. Mint ilyen látogatta meg a kassai színtársulatnál működő bátyját és e látogatás hatása alatt szakított eddigi pályájával és beállt kardaloknak. Mint ilyen beköbörölte a magyar vidéket különböző színtársulatokkal. Eddig inkább hajlama, mint tudása vezérelte, ezért folyton bővítette ismereteit, megtanult olaszul, franciául és németül, megismerkedett a zene elemeivel és képezte hangját, mert tenorista szeretett volna lenni. E célból 1838-ban Havi Mihállyal Milánóig gyalogolt. Itt — bár nélkülözések között — szorgalmasan tanult. Hazaérve 1843-ban a Nemzeti Színház kardalosa lett, de zeneszerzéssel is foglalkozott. Összesen 47 zeneművet írt, melyek közül 35 nyomtatásban is megjelent. Dalai, hallgató nótái hamarosan népszerűek lettek, leghíresebb a Szózat zenéje, melyet Vörösmarty versére írt. Bartay András Nemzeti Színházi igazgatósága alatt tűztek ki pályázatot Kölcsey hazafias költeményeinek megzenésítésére. E pályamunkáját koszorúzták meg a díjjal, meg is tapsolták (1843.), de csakhamar elfeledték és csak szerzőjének halála után egy évtizeddel talált általános elismerésre. 1848-ban honvédnek állt és mint főhadnagy, Klapka seregével kapitulált. Később a Nemzeti Színháznál karigazgató lett. Zeneszerzeményein kívül egyéb munkái: »Két Sobri«, népszínmű, melynek zenéjét is ő szerzte. Erkel Ferenc három operájának: »Báthory Mária« (Pest, 1840. aug. 8.), »Hunyadi László« (Pest, 1844. jan. 27.) »Bánk bán« (Pest, 1861. márc. 9.), ő írta a szövegét. Ezenkívül 19 opera szöveget fordított magyarra és 60 népszínművet, melyek a Nemzeti Színházban kerültek színre. Fordításai: »Robin orvos«, vj. 1 felv. »Senneterre márkiné, vagy egy napi kacérság«, vj. 3 felv. Írták: Mellesville és Duveyrier. — »Elégtek«, vj. 2 felv. Írta Scribe. »Az árva fiú«, dráma 5 felv. Írta: Dinaux és Lemoin. »Ermani«, nagy opera 4 felv. Írta: Piave. (Zenéje Verditől.) »Lammermoori Lucia«, nagy opera 4 felv. Írta: Romani Félix, zenéje Donizettitől. »Dio-genes«, szmű 3 felv., egy előjátékkal. Írta: Pyat Bódog (ford. Csepreghy Lajos-sal). »Charlotte kapitány«, vj. 3 felv. Írták:

Bayard és Dumanoir, ford. Csepreghyvel, stb.

Egressy Gábor. A magyar színészet történetének legdicőségesebb neve; művésze a magyar színjátszás legnagyobb magaslataként él a köztudatban. A borsodmegyei *Lászlófalván* született, 1808. nov. 3-án. Családjának neve a régibb hiedelem szerint Egresi Galambos, életírója: Rakoczay Pál szerint Egresi és Galambos Egressy volt. Atyja, Pál, kiváló szónoki és zenésztehetséggel s mennydörgő hanggal megáldott ref. pap volt, ki őt is papnak szánta s gondos nevelésben részesítette. De miskolci diáksága idején az akkor ott működő jeles színtársulat a művészi pálya iránt ébreszt benne lebirhatatlan vágyat s atyja tilalma ellenére mint theológus beáll a Rozsnyón játszó magyar színtársulathoz. Gombos Imre »Esküvés«-ének Angelo szolgája szerepében lép föl először (1826.). Eleinte vándortársulatoknál működik, a legalantasabb teendőkhöz szorítva. Fényes művészi pályafutása csak Kassán indul meg, hol őt esztendőket tölt. A híres abauj-kassai társulatnak két részre szakadása alkalmával, 1834-ben, a Kolozsvárra távozó csoporttal tart s itt jutalomjátékaul Katona »Bánk bán«-ját választja. Ez az addig méltánylásra nem talált tragédia első hiteles előadása (1834. aug. 30.). E. Ottó szerepét játszotta. A következő év áprilisában a budai társulathoz szerződik, melynek csakhamar egyik legbecsélyesebb s legkitartóbb tagjává lesz. Sokat tanul idősebb társaitól, különösen Megyeritől, a természetességre, »szerepegynítésre« törekvő színjátszásnak első nagy magyar képviselőjétől. 1837. tavaszán Bécsbe gyalogol, hogy ott a német színészet kiválóságainak tanulmányozása után fejlessze ismereteit. Különösen Schrödernek, a nagy tragikának játéka ragadja el s ösztönzi tovább abba az irányba, amelybe Megyeri indította el. Bécsből való visszatérése után első tagjai közé szerződött a Nemzeti Színház s ennek ünnepélyes megnyitásán (1837. aug. 22.) Vörösmarty ünnepi játéka: az »Árpád ébredése« költőjének szerepében az ő ajkáról hangzanak el az első szavak. Eleinte szerelmes szerepeket kell játszania, de a lélektanira irányuló érdeklődését ezek nem elégitik ki s szívesebben vállalja a szelleme-